

Naročnina mesečno
25 Din. za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/I

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SCOUENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
pondeljka in dneva po prazniku

VII. manjšinski kongres

Danes se sestane v Zenevi VII. manjšinski kongres, organiziran v okviru Zveze narodov. Kongresu bo predsedoval dosedanji predsednik dr. Josip Wifan; kot predstavnik naše narodne manjšine v Italiji se ga bo udeležil tudi dr. Engelbert Besednjak, predsednik društva manjšinskih časnikarjev. Sprlo težkih dni, ki jih preživlja del našega naroda pod fašističnim gospodstvom in glede na to, da bosta na kongresu zastopani nemška in madjarska manjšina v Jugoslaviji, bo naša javnost gotovo z veliko pozornostjo sledila razpravam v Zenevi.

Takošnjih korist od manjšinskih kongresov narodne manjšine ne pričakujejo, ker predstavljajo ti sestanki samo moralno silo. V dobi nadvlade materializma, zapostavljanja osebnega dostojanstva in pravic, ki pripadajo po naravnemu pravu vsakemu zemljani, v tem ozračju, nasičenem s strastmi skrajnimi nacionalizmami, je borba za pravice narodnih manjšin, oprta samo na moralne sile, vprav obupna; danes kljonejo države edino sili, materialni sili in pred zlatom. Že na mirovnih konferencah so se nalagale obveznosti napram narodnim manjšinam v razmerju z mojimi posameznimi državami; velesile so jih naprile kljubkih državam, predvsem nasledstvenim, z grožnjo, da jih sicer ne priznajo, medtem ko so se jih same predvidno odrešile, sklicujoč se na svoje liberalne tradicije. Povojna leta so pokazala, da bi bile predvsem manjšine, ki so ostale v mejah velesil in živijo ob robu velikih narodov, najbolj potrebne manjšinske zaščite. Kaj je ostalo slovenski in nemški manjšini v Italiji, ob objubu, ki so jih dali najvišji predstavniki italijanskega naroda? In naša manjšina nima niti pravice, pritožiti se na Zvezo narodov, ker ni Italija na mirovni konferenci podpisala nikakih obveznosti napram njej. Že pri kodifikaciji temeljnih pravic narodnih manjšin se je uzakonila razlika med velikimi in malimi državami, majhni narodi so bili prepuščeni dobrji volji, reci asimilaciji velikih, in tako se je spočetka prekršilo načelo naravnega prava, iz katerega izvira manjšinske pravice same.

Če klub vsemu temu manjšinski kongresi v svetu uživajo tak sloves, je to dokaz, da je bilo treba mnogo vztrajnega dela, preden so dosegli to višino. Okoli 40 milijonov ljudi, ki žive kot narodne manjšine v raznih državah, pride po teh kongresih pred svetovno javnostjo do besede. Da države z narodnimi manjšinami pozorno sledijo razpravam na teh kongresih in da so občutljive za njihove rezolucije, lahko sklepamo iz tega, da se nekatere države, ki nimajo čiste vesti, z vsemi silami upirajo pripustiti predstavnikov svojih manjšin h kongresom ali pa kratkomalo ne dajo potnega lista njihovim zastopnikom. Na kongresu v Zenevi se bo letos prvič pojavi odposlanec madjarskih Slovakov, profesor Ljudevit Hrdličky, ki ga je poslala na kongres »Kulturalna jednota Slovakov na Madjarskem«. Madjaram to ne bo dobro delo. Čeprav so se madjarski Slovaki že zdavnaj dobro organizirali v kulturnih društvin in s tem pokazali svojo samobitnost in voljo do lastnega narodnega življenja, se že pet let zmanj trudijo za dovoljenje, da bi smeli poslati svoje odpolsonce na manjšinski kongres; Madjaram se je vselej posrečilo s spremnimi intrigami izpodkopati tla Slovakov in danes se celo »Pragai Magyar Hirlap«, glasilo Madjarov na Slovaškem, drzne oporekati tlo pravico madjarskim Slovakov. Na letošnji kongres bi morali priti tudi predstavniki grške manjšine na Dodekanusu; vprašanje je, ali jih bo Italija pustila v Zenevo.

Na dnevnem redu ženevskega zasedanja so razprave o položaju evropskih narodnih manjšin, o zadovoljivi rešitvi manjšinskega vprašanja v Estoniji, ki je dala Nemcem popolno kulturno avtonomijo, ter končno o temni zvezni manjšinskega problema z razročitvijo. Med udeležnike kongresa bo razdeljena knjiga z naslovom »Poročilo o položaju evropskih narodnosti, ki vsebuje podatke o 40 narodnih manjšinah, katere pripadajo 14 narodom in žive v 14 različnih državah. Na podlagi tega poročila se bo vršila razprava o splošnem položaju manjšin. Glede zadnje točke dnevnega reda bodo zborovaleci dokazali, da ni manjšinsko vprašanje tako ozkega obsega, kakor trdijo to nekatere prizadete države, ki bi se tega problema rade odkrile s tem, da ga kratkomalo zanikajo, temveč da je vprašanje, ki zadeva usodo 40 milijonov ljudi, ki žive razdeljeni v 20 različnih državah. Oboroževanje ogroža mir, loda prav tako so miru nevarne krivice, ki se gode tlačenim manjšinam, ker še poostrujejo napetost med sosednjimi narodi. Z vprašanjem razročitve je treba rešiti tudi manjšinski problem.

Češke Slovci trdi, da so spočetka manjšinski kongresi plavali po ozračju zgolj teoretičnega razpravljanja, nadalje, da so bili v prvih treh letih predstavniki nemških in madjarskih manjšin v večini ter da so bile politične smernice te ustavne pristranske; šele v zadnjih letih so prišle do besede slovanske narodne manjšine. Ta očitek je pa del večkrat tudi pri nas. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da nemške narodne manjšine številno in po organizaciji prekašajo ostale in da so Nemci bili prvi, ki so uvideli važnost teh kongresov in manjšinskega vprašanja sploh ter se tudi niso ustrasil držev za njihovo organizacijo, medtem ko so druge države spale. Nemci pač niso pozabili, kako usodenopolno je zanje med vojno učinkovalo geslo: »Enakopravnost in samoodločba narodov!«, ki so ga vrgli v svet zavezniški. Zgrabilo so takoj za manjšinski problem z vzklikom: »Pravice narodnim manjšinam!«, dobro vedoč, da s tem koristijo svojim rojakom, ki so ostali izven nemških državnih mej, in da ne drugi strani pritegnejo nase 40 milijonov ljudi, ki so jih mirovne pogodbe odrezale iz lastnih narodnih držav. Stresemann je vedel, kaj dela,

Anglija najame vnovič posojoilo v Franciji in v Ameriki

Gre za 22 miljard dinarjev

London, 28. avg. Francija in Amerika sta zoper na tem, da intervenirata v svrhu vzdržanja angleškega šterlinga. 26. t. m. zvečer sta priletela v Pariz z največjo tajnostjo sir Friderik Ross in g. Siephman, eden izmed direktorjev Angleške banke. Istega večera sta bila oba sprejeta od finančnega ministra Flandina. Sir Ross je prinesel sporocilo angleškega finančnega ministra Snowdena francoskemu tovaršu. Angleška vlada želi, da bi jih Francija otvorila nov kredit, podoben kreditu 50 milijonov šterlingov, ki jih je Francoska banka dovolila pred enim mesecem in ki so v svrhu vzdržanja tečaja šterlinga skoraj izčrpani. Višina tega posojoila znača, karor se zanesljivo izve, 80 milijonov funтов šterlingov.

Obenem se je pa zvedelo, kakšen je prav za prav namen potovanja Montague Normana, ki se je nedavno odpeljal v Ameriko. Norman je obenem z Rossom in Siephmanom dobil instrukcije za pogajanja z ameriškim finančnim ministrom g. Mellonom, da naj bi se Amerika skupaj s Francijo udeležila omenjene kreditne operacije. Pogajanja so dosegla že tako daleč, da se smatra podpis tozadne pogodbe za gotovo dejstvo. Obenem se Francoska banka in Federalna banka v Newyorku pogajata glede tega, da bi prevzeli vsaka polovico posojoila, ki se dovoli Angliji. Tudi to posojoilo bo enako kakor prvo kratkoročno, ker se emisijske banke ne morejo vezati za daljšo dobo, nego za tri mesece.

MacDonald pa ima vrh tega namen, da vame dolgoročno mednarodno posojoilo v znesku 100 milijonov funтов šterlingov. Vsaj tako se govori v Parizu, vendar pa je treba počakati, dokler se ne sestane angleški parlament, kar se bo zgodilo 8. septembra.

„Lojalna opozicija Nj. Veličanstva kralja“

London, 28. avg. Pismo, katerega je bil napisal MacDonald članom delavske stranke, ni imelo velikega učinka. Velika večina stranke bo izjavila proti takozvanim nacionalnim vladi energično opozicijo, dočim bo podpiralo vlado v parlamentu komaj kakih 40 laburistov. Zato se previdijo 8. septembra v parlamentu burni prizori. Čeprav je MacDonald trdno sklenil, da bo brez ozira izjavil novo politiko, mu gotovo ne bo prijetno, utemeljiti svoj novi kurz pred svojimi bivšimi tovarisi, ki mu bodo tem hujše oponirali, čim bolj so bili še do včeraj privezani nanj. Vendar se ne smejo od Angležev, ki se znajo obvladati in imajo vedno pred očmi interes države, pričakovati takšni pri-

zori, ki bi se v podobnem slučaju brez dvoma zgodili v francoskem ali v nemškem parlamentu. Skupna seja sveta strokovnih zvez, izvršilnega odbora stranke in parlamentarnega kluba laburistov je sklenila, da naj se klub v parlamentu formalno konstituiira kot parlamentarna opozicija. Znášljeno pa je, da se noben govornik ni osebno obračal proti MacDonaldu, iz česar se more sigurno sklepati, da bo opozicija laburistične stranke varovala obitajoče angleškega parlamentarizma, to je, da bo složljiva opozicija Nj. Veličanstva kralja.

V sredo je imel bivši kmetijski minister delavske vlade Addison v Swinwynu govor, v katerem je dejal, da je bila bivša delavska vlada v pokritju deficitu, ki znaša, kakor znano, 120 milijonov funтов šterlingov, že sklenila štednje v znesku 46 milijonov funтов in da se je posvetovala o na-

daljnijih štednjah, ki bi bile več kot zadostne, da se ves deficit pokrije, ko so se naenkrat pojavili zastopniki velefinance, ki so zahtevali redukcijo brezposelnih podpor. Laburistični ministri, izvzemši seveda tiste, ki so ostali z MacDonaldom v vladi, so energično zavrnili ta neustavni poseg velike finančne in velike industrije v sanacijski načrt. V podobnem tonu kakor Addisonov govor je sestavljen manifest generalnega sveta strokovnih zvez, ki je bil objavljen 27. t. m., ki smo ga že včeraj objavili. Iz manifesta, ki napoveduje sistematično opozicijo proti novi vladi ter, vsebuje predlog delavske stranke za uravnoteženje proračuna, se razvidi, da bo voditelj delavske stranke in opozicije Henderson. Na vsak način bo izvoljen za načelnika parlamentarnega kluba delavske stranke, ki se zbore v to svrhu 28. t. m. na sejo.

Eni mislijo tako, drugi drugače

London, 28. avgusta. Ugleden član delavske stranke, ki se je pridružil opoziciji, je v pogovoru izjavil približno slednje svoje misli o položaju. Velika večina delavske stranke se ni dala prepričati od MacDonalda in vztraja pri svojem mnenju, da je nova vlada samo sad delovanja velefinance, ki je izrabila finančno krizo Angležije v to, da strmoljivo delavska vlada, pri čemer ji je pomagal tisk, ki je skrbel za to, da se je skrb angleškega državljana pred bodočnostjo spremeni v pravo paniko. Ta panika ni bila popolnoma upravičena, ker bi se bil dal angleški državni proračun z lahkoto sanirati, če bi se bile načožile žrtve dohodka kapitala, ki se porajajo brez dela. Seveda velefinanca in veleindustrija sta hoteli ravno to preprečiti. Ker je delavska stranka trdno prepričana o pravilnosti tega svojega stališča, pred novo MacDonaldovo vlado ne bo položila orozja in bo imel opraviti z odločno opozicijo, ki si bo znala zasigurati tudi zaslonko najsirših krogov naroda.

Nek laburist, ki je postal zvest MacDonaldu, pa izjavlja slednje: Vecina delavske stranke je prešla v opozicijo zato, ker so njeni voditelji na vsak način hoteli zbežati pred odgovornostjo za politiko, ki je postala nujno potrebna, da se reši hiša, ki gori. Oni si hočejo rajši ohraniti svojo popularnost, kakor da bi pomagali sanirati državne finance na način, ki ga diktirajo obstoječe razmere. »Jaz sem prepričan,« je dejal ta laburist, »da bo opozicija delavske stranke popolnoma lojalna, ker vpliv MacDonalda in Snowdena na njeno voditelje nikakor ni ponehal in ker oni vsi čutijo z državo. Finančna kriza ni nobena pravljica, kakor bi Daily Herald razpravljal, in bodo lastniki, ki so včeraj privezani nanj, vendar se ne smejo od Angležev, ki se znajo obvladati in imajo vedno pred očmi interes države, pričakovati takšni pri-

meni naložili ogromne vsote v Evropi, tako da je kriza nemškega gospodarstva potegnila sedaj za seboj tudi Angleško. Krivi so konzervativci, ker so, ko so bili zadnji v vladi, sklenili skrajno neugodno pogodbo glede odplačevanja vojnih dolgov Ameriki. Veliko krivde nosimo pa tudi laburisti, ker nismo varčevali denar zato, da zadovoljili svojo volivce. Krivi so tudi liberalci, ki so nas v tem krepko podpirali iz golih strankarskih računov, da ne bi prisli konzervativci zopet na vlado. Kriva je tudi strokovna zveza, ki je s svojimi pretiranimi zahtevami prisilila vlado k davni politiki, ki položaja delavstva ni zboljšala, ampak poslabšala. Zato se menja — končno je laburist svoja izvajanja — da bi morala tudi laburistična stranka pomagati, da sedanji položaj, ki ga je zakrivila tudi ona, preprodimo.«

Henderson - šef delavske stranke

London, 27. avg. tg. Danes so imeli konzervativci, liberalci in socialni demokratje seje, katerih so se udeležili vsi poslanci in člani zgornje zbornice. Na seji konzervativcev je Baldwin pojasnil vzroke, zakaj je vstopil v novo vlado, ki je nastala v hudi stiski in bo malo časa trajala. Stranka je soglasno odobrila postopanje svojega šefa. Na seji liberalcev je lord Reading objavil, da Lloyd George odobrava dozemanji razvoj. Stranka mu je obljubila svojo podporo. Na seji socialnih demokratov pa so razpravljali o nasledniku MacDonalda kot šefu stranke ter je bil z veliko večino izvoljen za novega predsednika bivši zunanj minister Arthur Henderson.

Najstarejša tovarna sardin v Jugoslaviji - pogorela

Veleugledno podjetje brača Mardešić postalo plen ognja

Split, 27. avg. ž. Danes okoli polnoči je zgorela v Kamiži na Visu znana tovarna sardin Brača Mardešić. Požar se je širil s strahovito naglico. Najprej se je vnela lesena konstrukcija tovarne, nato pa še olje. Vsled velikega vetra je bilo gasenje zelo otežko in tovarna je izgledala v noči kot ogromna baklja. Sele zjutraj se je posredilo gasilcem po napornem delu pogastiti požar, vendar pa je prepozno in ostalo je le še pogorišče. Vzrok požara ni znan. Škoda znaša 6 milijonov Din, tovarna pa je bila zavarovana le za 4 milijo-

ne. Leta 1927 so montirali v tovarno najmodernejše stroje. Tovarna je izdelovala najboljše vrste sardin in se je njen izdelek plasiral tudi na inozemskih tržih. Letna producija je znašala preko 20.000 zaboljev. V tovarni je bilo zaposlenih 200 delavcev. Tovarna je imela svojo električno centralo. Škoda je tem večja, ker je tovarna pogorela v najživahnejši sezoni in bodo trpel razen lastnikov škodo tudi delavci in ribiči na srednjem Jadranu, ki so imeli lep zaslужek s prodajanjem sardin tovarni.

Italijanska vas pogorela

Rim, 28. avg. ž. Velik požar, ki je nastal v Santo Stefani di Aspromonte, je načelj izbruhnil v neki hiši. Radi velikega vetra se je požar z neverjetno naglico razširil in kmalu objel vso vas. To mesto je leta 1908 zadel hud potres, vendar pa je prebivalstvo zgradilo po večini le lesene hiše. Zgorelo je 200 hiš. Ranjenih je nekoliko oseb,

smrtnih žrtv pa na srečo ni bilo. Škoda znaša preko 10 milij. lir. Prefekt je takoj obvestil o požaru vlado, ki je odredila potreben kredit za pomoč nesrečnemu prebivalstvu. Ko je zvedel paž za požar, je takoj naročil nadškofu, da proži ponesrečencem denarno pomoč.

Mussolini zaključil zračne vaje „Fašizem je na vse pripravljen“

Milan, 27. avg. tg. Po končanih zračnih manevrih nad Spezio je imel Mussolini nagovor, v katerem je proslavljal ogromni porast italijanskega letalstva, ki ga je po vojni izvršil fašizem, ter je klical prebivalcev v Speziji za pričo, da je italijansko letalstvo pripravljeno na vsak dogodek. Najvišji zakon zahteva, da je država pripravljena,

k obrambi domovine in revolucije, obenem pa se s tem preskrbuje prilika za delo narodu, iz katerega Mussolini sam izhaja in kateremu hoče ostati zvest vse svoje življenje. Edini cilj njegovega režima je blagostanje in moč naroda.

<b

Ljubljana v jeseni

Letošnji jesenski velesejem

Ljubljana, 28. avgusta.

Zopet se odpirajo vrata ljubljanskega velesejma za jesensko razstavo. Stevilne se nam že prireditev ljubljanskega velesejma, pa jih je vseeno še pre malo. Kajti ljubljanski velesejem si je nadel hvaljedno na težavno nalogo, da pologoma pritegne vse panoge slovenskega udejstvovanja k svojim razstavam. Ni njegov namen samo propagirati slovensko gospodarstvo in mu pridobivati kupcev v ostalih delih države in v inozemstvu. Njegov delokrog postaja razumljivo vedno širši, ker se noče in ne more omejiti samo na pridobitno plat našega življenja. Vedno bolj se uveljavlja tudi za ostale panoge našega narodnega udejstvovanja.

Tako raznolike razstave kakor je letosnjih prireditvev ljubljanskega velesejma še nismo imeli. Pa tudi sodobna je ta razstava kakor malokatera druga pri nas v državi in drugod. Lansko leto nam je pokazal jesenski velesejem vse naše gozdro gospodarstvo v najlepši luči. Videli smo, kako velike zaklade ima naš gozd in kaj vse predstavlja v našem gospodarstvu. Letos pa imamo na velesejmu razstavo slovenskih mest, kjer bo podana popolna slika naših mest, ki dobivajo vedno večji pomen radi naraščajočega števila svojega prebivalstva in svojega kulturnega pomena. Razstava

mest pa ne bo samo sodobna, ampak nam bo pokazala tudi razvoj naših mest. Naša mesta so načrta organično in njih razvoj je šel roko v roki z razvojem vse naše dežele. Zato tudi nimamo pri nas takoj velikih nasprotij med mestni in deželno, kar se težko občuti v drugih državah, kjer milijonska in ostanla velemeščina izkorenjujejo deželo in ji jemljejo najboljšo moč. Pri nas razvoj še ni prišel tako daleč, čeprav se kažejo že obrisi urbanizma, kakor ga poznamo drugod.

Spomladna prireditve velesejma ni bila toliko namenjena našemu kmetijstvu kakor je temu posvečena jesenska prireditve. Kmetijska razstava obeta biti izredno zanimiva in važna. Danes se nahaja naše kmetijstvo v težki krizi in je prav, če isčemo smernic za nova pota našega kmetijstva. Tu morajo pomagati kmetijske razstave. Letosna razstava bo obsegala vse panoge našega kmetijstva: mlekarstvo, vinarstvo, perutninarnstvo in kucevje. Seveda ne bo manjkala razstava kmetijskih strojev in orodja, da bo naš kmet lahko videl napredne moderne pridevalne tehnike, ki se izpopolnjujejo od leta do leta, od dne do dne.

Važna bo tudi razstava novodobnega gospodinjstva, ki bo pokazala, kako more bili kuhinjski obrat ekonomičen in kako daleč je že prišla

novodobna tehnika, ki je tako napredovala na vse poljh.

Letos bomo imeli na velesejmu drugi del higijenske razstave. Higijenske razstave na ljubljanskem sejmu so se že popolnoma udomačile in so imele vedno dovolj obiskovalcev, pa tudi na tej prireditvi bodo vzbudile dovolj pozornosti.

Veseljem ni pozabil tudi naše domače obrti, kaferi je namenjen poseben prostor. Prikložena pa tudi industrijska in obrtna razstava po vzorcu spomladne prireditve.

Največji del prestora pa je odmerjen tujsko-prometni razstavi, ki je najvažnejša jesenska prireditve. Razstava bo obsegala: propaganda, strokovno poučni oddelki in tujsko-prometni oddelki. Razstava nam bo pakazala, kaj je tujski promet, za katerega pospeševanje in gojitev so tla pri nas ugodna. Pokazala nam bo vse delo, ki smo ga dosegli na tem polju opravili in kaj nam je še nadreči, da bo tujski promet postal važen in vedno dotečajoč vir dohodka za naše gospodarstvo.

Jesenska velesejemska prireditve je pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra in bo trajala do 29. avgusta do 9. septembra. Slavnostna otvoritev prireditve je danes v soboto, 29. avgusta ob 10 dopoldne na sejnišču.

Slavnostni gostje ob 10 letnici Golnika.
(Foto F. Jug, Kranj.)

Rešena turista s severne stene

Mojstrana, 28. avg.

Ponesrečena turista v severni triglavski steni, o katerih smo poročali včeraj, sta dimnikarski mojster Fritz Thuna in slikar Karol Wolschitz iz Graza. Ko sta plezala v takozvani nemški smeri v steni, je Thuni spodrsnilo in je zdrčil kakih 40 m navzdol, ter obtičal na polici. Dasi je bil potolčen, vendar pa je še mogel splezati do Wolschitza, načar sta morala oba počakati na varnem mestu na steni. Po slovenski smeri po steni pa so plezali sedaj neki Dunajčani, ki jih je vodil dr. Pfrister. Ti so nesrečo opazili in ko so steno prepelezili, so obvestili o nesreči turiste v Kredarici, odkoder so ti avizirali reševalno ekspedicijo v Mojstrano. Druga ekspedicija pa se je odpovila z Jesenic. Reševalna ekspedicija je dosegla ponesrečeno turiste v četrtek ob pol 3. popoldne ter ju našla še čila, čeprav sta prebila zelo mrzlo noč v stalni nevarnosti, da ne zdrkueta navzdol. Reševalci se obema turistoma pomagali čez steno ter ju spravili na Kredarico. Tam sta ponesrečenca prenočila. Davi pa so Thuno, ki je potolčen po nogah in ima poškodovan rebra, spravili v Mojstrano. Zvečer pa ga odpeljejo v ljubljansko bolnišnico.

Nesreča

Ljubljana, 27. avgusta.

Ljubljanska bolnišnica je sprejela več ponesrečencev.

Davi je na Sv. Petra cesti neki Ivan V. pozil s kolesom 9-letno Marijo Čehovo, hčerkko krojškega pomočnika iz Male vasi pri Ježici. Deklic je pri padcu dobila resne notranje poškodbe.

Iz Žiri je prišel 23-letni Josip Košir, mizarski pomočnik v Koškovi delavnici. Pri delu si je poškodoval prste na desni roki.

Snoči se je pri sokolskem prednjaškem težju v Narodnem domu ponesrečil 26-letni Ignac Vodnik, učitelj, stanovanec v Seneberjih 72 pri D M. v Polju. Vodnik je skočil čez konja, pri tem pa je padel in bležal nezavesten. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so ugotovili, da si je nekoliko pretresel možgane. Sedaj se je Vodnik že zavedel ter se mu je zdravje nekoliko že obrnilo na boljše.

Nenavadna nezgoda se je pripetila včeraj 14-letni Rezki Arharjevi iz Predtrga pri Radovljici. Ta je delala na polju med delom pa je naletela na gada, ki jo je silovito pričil v desno roko. Radovljški zdravnik ji je nudil prvo pomoč, nakar je

Južna Srbija se obnavlja

Skoplje, 27. avg.

Katastrofalne posledice velikega potresa, ki je na ponlad porušil na tisoče stavb in opustošil mesta in vasi na širokem kompleksu ob teh bregovih reke Vardar, so se danes deloma vidne. Imenovan potres je bil ena največjih elementarnih nesreč zadnjega časa na Balkanskem polotoku. Diameter prizadetega ozemlja znaša več kot 70 km.

Iz podprtih starih, preprosto grajenih in nehitigijenskih hiš in drugih gospodarskih poslopij vstajajo nove, lepše in bolj praktične zgradbe. Delo na obnavljajujočih prizadetih krajev je vzel v roke država, ki bo najlaže izvedla restavracijska dela. Več kot štiri meseca se z največjo naglico graditi Južna Srbija je bilo poslanih precej inženjerjev in drugih tehničnih osebja, ki vodi nove gradilive. Kot delovna moč so v prvi vrsti vzeti

MOČ

močne mišice, mirni živeci, ravnotežje v organizmu razvijajo v človeku ono samozavest in delavno silo, ki ga uporabljata za izredno delo današnjega načina življenja. Izbranjene moči se morajo nadomestiti pri telesnih in duševnih naporih. Če nadrgnete svoje ude pred počitkom par kapljicami pristnega

DIANA

FRANCOSKEGA ZGANJA

si zagotovite krasno osvežujoče spanje, zbudili se boste zjutraj odpočiti in in lahko in brez utrujenosti delati. Mnogi vlivajo v umivalino in kopalno vodo par žlice »DIANA« francoskega zganja in opažajo enak dobrodejan občutek. Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. CENA: malta steklonica Din 10—, srednja steklonica Din 20—, velika steklonica Din 52—. || | Pazite na ime »DIANA« in varujte se pred nivrednimi ponaredbami. || | 48 letni obstanek »DIANA« daje dovoljno jamstvo. || Razstavljen na ljubljanskem velesejmu PAVILJON E 530—531. || | Oglejte si izložbo. Trgovci zahtevajte engros cenik.

moralna dekllica v ljubljansko bolnišnico. Sedaj je že izven nevarnosti.

25-letni Franc Perko, posestnik v Tržiču se je peljal včeraj s kolesom ter je med vožnjo padel s kolesa. Poškodoval si je levo roko.

Pri eksploziji bencina sta se ponesrečila 37-letni Milan Kren in 27-letna Antonija Penič na Krekovem trgu. Dobila sta opeklime na nogah.

Cerkveni shod mladeničev pri Sv. Treh kraljih v Slov. gor.

Klub dežju in blatni poti so prišli fantje k Sv. Benediktu v Slov. goricah iz vseh župnij St. Lenartske dekanije: iz St. Lenarja, od Sv. Trojice, iz Negove, od Sv. Antona, Sv. Ane, Sv. Ruperta, St. Jurja, da celo od najsevernejše točke od Marije Snežne. Posameč in v skupinah, s šopki in znaki in družbenimi svetlinjami, navdušeni in slavnostno razpoloženi, da poslavijo v cerkvi 1500-letnico cerkvenega zborna v Efuzu, zunaj cerkve pa 10 letnico vladanja Njegovega Veličanstva kralja. Ob 10 se je vsa velika četa krog 400 fantov zgrnila v veličastni podružnici Sv. Treh kraljev, zbranim mladeničem je ogrevljito prideljal g. Marko Kranjc.

Med službo božjo, ki jo je ob asistenti č. g. Valcu in Boštete daroval č. g. dekaninski upravitelj Gomilšek, je krasno prepeval moški zbor. Prav posebno je vžgala zbrane fante ob koncu službe božje himna »Povsod Boga«. Po službi božji je č. g. dek. upravitelj Gomilšek sporočil, da je dovoljenje zborovanja pred cerkvijo preklicano.

Popoldne so se fanti, vrste zopet zgrnile v cerkvi Sv. Treh kraljev. Č. g. dek. upravitelj Gomilšek je v krasni pridigi fante navdušil za apostolstvo lepega vzgleda, molitve, sv. zakramentov, dobrega tiska in krščanske izobrazbe v okvirju katoliških organizacij. Slovesne večernice s petimi litanijami so zaključile veličastno cerkveno proslavo.

Luckmanovo hišo podirajo

Luckmannova hiša v Gradišču je bila silna prometna ovira, saj je nastajala skoro dan za dan v ozki ulici ob njej prometna zagata. Ko so speljali tramvaji, je ta moral prav skozi to ozko zrelo, seveda po enem samem tiru. Ko bo hiša padla, bodo pa ta sedanji tramvajski tir odstranili in napeljali nov dvojni tir. S tem bo tudi tramvaj pridobil na hitrosti, varnost osebnega in vozovnega prometa pa bo neprimerno večja kot doslej.

V HOTELU BELLEVUE

Danes koncert, jutri komarjeva nedelja, prireditve glasb. društva »Zarja«.

Stari in novi grehi

Tatvina pred tremi leti in sedaj.

M. Sobota, 27. avgusta.

Mariborska požarna bramba se je ustavljala 17. marca 1871 in sicer na ustanovni skupščini v nekdanjem hotelu »Wien«; ustavnitelja sta bila telovadni učitelji Rudolf Markl in gasilski višji ravnatelj Hueber iz Gradca; prvega poveljnika so si izvolili mariborski gasilci 20. julija 1871 v osebi Julija Reiterja. V treh etapah je sedaj šel razvoj mariborskoga gasilstva: početno organizatorično delo, spolnolitev samaritanskega delovanja z ustavljivo reševalnega oddelka ter modernizacija v zimskih novodobnih potreb in zahtev.

Začetno organizatorično delo: bilo je treba priti do gasilskega orodja. V to svrhu so mariborski meščani podpisali neobrestljivo dolžna pisma z zneski 5, 10 in 15 goldinarjev, tako da se je mogoč pričeti organiziranje mariborskoga gasilstva na podlagi nekega ustavnovnega kapitala v znesku 2800 goldinarjev. S tem denarjem se je nabavila tako zvana Jaukova brizgalna s potrebnim cevnim materialom, festivami in drugimi gasilskimi pripomočki.

Motorna Magirus lestva mariborske požarne brambe, ki bo v nedeljo slovensko blagoslovljena.

Stari in novi grehi

Tatvina pred tremi leti in sedaj.

M. Sobota, 27. avgusta.

V puconski opekarni so pred tremi leti prisli na sled večji tatvini. Odnešenega je bilo nekaj klijucučarskega orodja. Vzlio neumornemu prizadetju storilcu niso mogli priti na sled. Sedaj so spet odkrili večjo tatvino. Izginilo je spet orodje. Zadevo so prijavili orožnikom. Pod vodstvom komandanta g. Zdolšeka se je začelo zasedovanje, ki je kmalu vodilo do uspeha. Osumljen je bil neki delavec C. iz Salamence. Orožniki so na domu priredili hišno preiskavo. Nato so šli na dom njegovega tovariša F. Pri hišni preiskavi so našli ukradeno predmet. Med ukradenimi predmeti je bilo tudi kovaško nakovalo, ki je bilo ukradeno na Bledu. Vlomilca sta še mlada. Tatvino sta priznala,

nakar sta ju orožniki odvedli v sodniški zapor. Kakor se sliši, sta ptiča osušljena tudi drugih tatvin, ki so bile v Puconcih izvršene.

LJUBLJANSKI VELESEJEM
V NEDELJO 30. AVGUSTA

TEKMA HARMONIKARJEV

Ljubljana

Sgraffiti na magistratu

Dela pri renoviranju magistratnega poslopja naglo napredujejo in delavec vneto zatrjujejo, da bodo najmanj do 6. septembra prav gotovo dovršili vsa dela. Morda najlepše delo na prenovljenem magistratu pa je že gotovo. To so prekrasni sgraffiti na dvoriščem pročelju magistrata. Sgraffiti so posebna dekorativna tehnika; umetnik namreč vrteta v omet okraske, kakor ornamente in tudi prizore. Magistrat je tako sgraffiti že imel, pa so pozneje, ko je omet razpadel, izginili z ometom tudi sgraffiti. Neznani umetnik, ki je leta 1719 te sgraffiti nopravil, pa je zapustil risbe z načrti teh sgraffitov in natančno po teh risbah je mojster

Sternen v našem času vnovič na isto mesto vrteta do pike enake sgraffite. Tako je duh te lope umetnine po 200 letih vnovič oživel in z njim tudi delo neznanega umetnika, ki nam je pač pustil načrte svojega dela, ni nam pa zapustil svojega imena. Ti sgraffiti jasno kažejo velik okus, ki ga je tedana patricijska Ljubljana imela in večik smisel, ki ga je gojila za umetnost. Da, pred 200 leti je bila Ljubljana bogato mesto, eno najbogatejših v Avstriji in mestni očetje so tedaj mogli mnogo živovati za umetnost in opisovanje mesta, kar nam pričajo tudi drugi kulturni spomeniki iz tedanje dobe,

Dela v Ljubljani se nadaljujejo

Ljubljana, 28. avgusta.

Najbolj živalno je zdaj na Galusovem nabrežju, kjer bodo v prihodnjih tednih zbelonirali zadnji del obrežnega zidu. Pod koštinami kostanji je vse od mostu pri Sv. Jakobu pa do tam, kjer so končali pred vojno z obrežnim zidom, je napoljana poljska železnica, po kateri prevažajo vozičke sem in tja. Na vsej tej fronti stoji vse polno strojev, nekaj na obrežju, nekaj pa v sami strugi Ljubljance. Tovorni avtomobili dovozijo grano, v leseni barakah je nakopičenega polno cementa, stroji na obrežju neumorno mečajo beton, ga sijajoče za opaže, ki jih tvorijo mogični piloti, zabili v dno Ljubljance. Na delu je več desetih delavcev, v sledi tega, dela prav hitro napredujejo. Zid ob strugi vidno raste, na drugih mestih hite delavci z zabijanjem pilotov za opaže. Na drugi strani struge mnogo materiala ter tako že večinoma zravnali teren. Z del seveda pridno nadaljujejo. Tam zraven so se pojavili tudi že delavci, ki klešejo kamnen, da ga bodo lahko potem rabil pri nadaljevalnih delih ob Ljubljani.

Vidno so napredovala tudi dela na Grdinovem nabrežju. Po strugi se že dolge feline sprejava velika zver — žerjav z bagerjem, ki se premika s pomočjo verižnih koles — ter dan za danem neudružno grabi in divga blašo s kupov, v strugi ter ga prenaša in stresa na oba bregova, kjer ga delavci zravnava s posebnimi vlačilnimi napravami. Zlasti Grdinovo nabrežje je že skoraj popolnoma zasuto od novo zgrajenega zida do vrha. Delavci bodo z uravnavanjem kmalu končali. Zdaj stresa žerjav velike kupe blaša na onto-stran struge, na obrežje ob Krakovski ulici, delavci pa material

sproti razmetavajo in ravnajo. Nenavaden stroj ima seveda že vedno vsak čas dovolj gledalev na obrežju.

Zelo živalno je tudi pri regulacijskih delih v Gradaščici. Delavcev mrgoli po vsej strugi in bregovi od izliva v Ljubljane in pa daleč tja skoraj do novega mostu na Mirju. Desni obrežni zid je napravljen od izliva Gradaščice v Ljubljane in pa daleč tja storo do novega mostu na Mirju. Desni obrežni zid je napravljen od izliva Gradaščice v Ljubljane in pa do lesene brvi nasproti konzuma v Cerkvi ulici. Levi zid je izvršen od te brvi dalje do starega Trnov mostu. Zdaj izsteljuje opaz za desni obrežni zid od Trnovskega mostu do omajenega lesene brvi, deloma tudi že betonirajo tanka. Višje od Trnovskega mostu delave planirajo bregove, odmetavajo prst ter na ovinkih uravnavajo samo strugo. Med Gorupovo in Emunsko cesto je ob strugi Gradaščice navedenega cele gore kamenuja, ki ga bodo rabil za mečanje z betonom, ko bodo tu pričeli delati obrežno zidovje. Cloveku se le edino zdi, da Gradaščicne struge ob Dobrilevi ulici popolnoma ne zravnajo na novi most na Mirju, kakor je vsak brezvadno sodil. To bi se tudi lahko zgodi, čeprav bi bilo seveda prekopeni cel travnik v dolžini skoraj 200 metrov. Bilo pa bi potem opravljeno delo, ki bi ta del mesta močno polepšalo. Tako pa bodo, kakor se vidi, izravnati le najostrejše ovinke sedanje struge Gradaščice, s čemer bo opravljeno le polovico dela. Za stavbiča zdaj ne bo porabu niti lev niti desn breg, medtem ko bi po popolni izravnavi na obeh straneh lahko tekla cesta, ob njej pa bi bilo dovolj prostora za stavbiča. Zdaj bo treba napraviti primerne nasade, drugače bo prostor cisto izgubljen.

Godbe pri odkritju spomenika kralja Petra I.

Da more odbor sestavili razvrstitev pri spredu ob priliki odkritju spomenika Kralju Petru I. Velikemu Osvoboditelju, dne 6. septembra t. l. udeleženih društev in organizacij, je neobhodno potrebno, da se tudi godbe posameznih društev prijavijo.

Vidno so napredovala tudi dela na Grdinovem nabrežju. Po strugi se že dolge feline sprejava velika zver — žerjav z bagerjem, ki se premika s pomočjo verižnih koles — ter dan za danem neudružno grabi in divga blašo s kupov, v strugi ter ga prenaša in stresa na oba bregova, kjer ga delavci zravnava s posebnimi vlačilnimi napravami. Zlasti Grdinovo nabrežje je že skoraj popolnoma zasuto od novo zgrajenega zida do vrha. Delavci bodo z uravnavanjem kmalu končali. Zdaj stresa žerjav velike kupe blaša na onto-stran struge, na obrežje ob Krakovski ulici, delavci pa material

govi spremjevaleci so si vse dopoldne ogledovali bolnišnico, ki je bila v zadnjem času, kakor smo ravno včeraj poročali, povsem preurejena in modernizirana. Minister se je zelo laskavo izrazil o stanju ljubljanske bolnišnice in o njenem napredku.

○ Krekova prospekt, zveza trgovskih nastavljen, ima jutri izlet na Turjak. Odidevmo iz Ljubljane z vlakom ob 7.25 in se peljemo do Grosuplja.

○ Delavska godba »Zarja« v Ljubljani priredi jutri 30. avgusta na vrhu hotela »Bellevue« veliko vrtno prireditve. Na sporednu so koncerne točke celotne godbe »Zarja«, bogat srečevol z mnogimi dobitki, Šajtova pošta s tremi lepimi darili za tiste, ki dobre največ zaglednje (med darili živo jagnje). Začetek ob 16. Pridite!

○ Vpisovanje v stroški vrice na dr. Krekovi mesecansko-gospodinski soli v Zgornji Siski pri Ljubljani bo 1. in 2. septembra.

○ Na državni manjšinski osnovni soli (z nemškim učenjem ter poukom v slovenščini in srbohrvaščini) bo naknadno vpisovanje učencev in učenc za 1.—8. sol. leta dne 1. in 2. septembra od 11. do 12. ure na Coizovici cesti št. 5 v 1. nadstropju, desno. Soliska matka bo dne 3. septembra, pričetek rednega pouka pa 4. septembra. Otroci se zbero dne 3. septembra v razredu ob pol 9. uri.

○ Za slavnostno, krstno predstavo film »V kraljestvu Zlatoroga« je oficijelen sprejem gg. predstavnikov oblastev, organizacij in časnih gostov od 19.40 do 20. — Odbor.

○ Za krstno predstavo film »V kraljestvu Zlatoroga«, ki se vrši danes ob 20 v veliki dvorani hotela Union, se morajo rezervirane vstopnice dvigniti najkasneje do 4. popoldne pri dnevnih blagajnici v vestibulu hotela. — Odbor.

○ Vsi pomočniki sedarske, torbarske, licarske in jermenarske stroke se vabijo na zelo važen razgovor, ki se vrši v nedeljo, dne 30. 1. m. ob 10. popoldne, v stranski sobi gostilne pri Jereču, sv. Petra cesta.

○ Preskrbo prencišč v hotelih ali privatnih stanovanjih za obiskovalce jesenskega ljubljanskega velesejma ob 29. avgusta do 9. septembra bo prevezel letos Stanovanjski urad velesejma, ki bo posloval na glavnem kolodvoru nepreriagona noč

gromadila vanjo neprecenljive zaklade domače in tujje umetniške tvornosti, s čemer sta storila velik vlekoristrolo delo tudi v pogledu naše kulture in umetnostne zgodovine. G. dr. Janko Polc objavlja najprej biografijo E. in K. Strahla, omenjajoč njuno posesne prednike, dalje prvega lastnika starološkega gradu, iz rodbine Strahlov, Friederika Anzelma, potem opisuje življenje in delo Edvarda, slovenske jurista, ki je po svoji upokojitvi začel zbirati stare umetnine in umrl v 1884, nato pa se zadnjega Strahla, dr. Karla, ki je umrl leta 1930. Ta je bil rojen v Trebnjem leta 1850, je služboval pri dež. sodišču v Ljubljani. Novem mesecu, Mokronogu, Dobrilevi, Brežičah, Pišnju, radi očesne bolezni pa se je dal kmalu upokojil in se naselil v gradu Stara Loka, kjer je katalogiziral po ocetu nabranega dela, se kakor on močno kulturno udejstvoval in končno omogočil, da sta po negovi smrti ljubljanska Narodna Galerija in Narodni muzej dobila vsa važnejša dela zbirke v svojo last. V drugem delu objavlja dr. Polc Strahla Zgodovino starološkega gradu in svojo avtobiografijo; v tretjem pa točen katalog Strahlove galerije slik. Z dr. Polčeve razpravo je izvršen lep kos dela, ki je bilo silno potrebljeno in baš danes aktualno, ko gre za to, da so agnoscoirajo, uredi in opredeli umetnine iz Strahlove zbirke, ki jih sedaj hrani zlasti Narodna Galerija v Ljubljani. Razprava je tudi lep donos k domači kulturni zgodovini.

Bibliografijo za 1. 1929 in 1930 je to pot za umetnost sestavlil dr. J. Slobinger.

Zborniku je priložena ena pola M. Maroltovje Vrhniške topografije z mnogimi lepimi reprodukcijami. Tudi dr. Polčeva razprava je opredeljena z uspešnimi reprodukcijami.

Zbornik stane na leto 60 Din in se naroča pri UZD v Ljubljani.

★

in dan. Posebna komisija stanovanskoga urada bo pregledala vse prijavljene sobe, tako da bodo oblikovali dobro in počeni preskrbljeni s čistimi in udobnimi prenočišči.

○ Stanovanjski odsek velesejnskega urada je od danes naprej na glavnem kolodvoru. Uradne ure ob 7 zjutraj do polnoči. Telefon 27-20.

○ Obvestilo. Zadnja skupina deklec iz počitniške kolonije na Homcu se vrne v Ljubljano v ponedeljek 31. avg. popoldne z vlakom ob 17.35. Starši se presijo, da pričakujejo deklece ob teji urri na glavnem kolodvoru. Slovenska krščanska zveza, Ljubljana.

○ Sadjarška pedružnica na Viču priredi v nedelje dne 30. 1. m. predavanje in obenem ogled nekaterih vrtov v Rožni dolini. Zbirališče ob 9. uri dopoldne pred restavracijo (cesta II). Predava sadjarški nadzornik v p. g. Štrekelj.

○ Ze prihajajo — zepari načrte. Zanesljivo znamenje, kadar je kaj velikega v Ljubljani, je, da se tu prične zbirati razni zepari. Zlasti jug je prav dosti dohvalja. Ali v Ljubljani imamo policijo, ki nici kaj radi ne gleda ne sumljive zaloge. V četrtek zvečer je policija že ujela eno zeparka, brž ko je prišla v Ljubljano. Iz Crikvenice je načrte prišla v Ljubljano 35 letna Marija Gravčec. Pri izhodu iz kolodvora je naglo izmaknila neki svoji sopotnici torbico z denarjem in

zbežala po Masarykovi cesti. Ali hitro so jo ujeli. Policija ni pri preiskavi našla pri njej niti vinjarja, kar je načrte gotovo znamenje, da je prišla v Ljubljano karst ter da je poklicna žeparka. Brez denarja namreč človek ne gre kar tako po svetu.

○ Racijsa. Včeraj je ljubljanska policija zopet uprizorila veliko racijo na razne brezposelne ter na pojavovalce, ki se brez vsake utemeljene potrebe nahajajo v mestu ter nadlegujejo ljudi z beričenjem. Med temi je največ takih, ki bi ne hoteli početi delati, tudi če bi mogli dobiti delo, tako so demoralizirani, kar je tudi začasna posledica njihove brezposelnosti. Policeja je včeraj aretirala vse polno takih pojavovalcev, samo v Trnovej jih je aretirala 25. Med aretiranimi so največ žajterski delavci, dajejo Bosanci in od drugod. Vsem temi je policija dala prisilni potni list in jih izgnala iz mesta.

○ Vesela ves na prijatelje dobrega piva. Po dolgih letih prihaja zopet Prazdroj — pilzensko pivo v Ljubljano. Toči se od sobote naprej na velenjno v poseben paviljon.

○ Novo gostilne je otvoril v lastni hiši na Vidovdanski cesti 16 g. Jakob Zupančič, bivši gostilničar pri »Dolenju« v Kapiteljski ulici. G. Zupančič je znan, da toči same pristna domača vina po nizki ceni, zato ga toplo priporočamo. Več v današnjem oglasu.

Maribor

Alojzija, Ialka, Studenci. — Klampfer Rudolf, mizarški pomočnik, Pobrežje, in Nipič Alojzija, tornavrska delavka, Maribor. — Podhostnik Ludvik, delavec, Pobrežje, in Plajnšek Ana, tov. delavka, Maribor.

○ Lekarnisko nočno službo opravlja od 30. avgusta do 6. septembra lekarni Albanež in Koenig.

○ Na včerajnjem ribjem trgu so se prodajale sardelice po Din 20 in tunina po Din 32 za 1 kg. Sladkovodnih rib ni bilo.

○ Važno za kstanjanje. Kstanjanje v območju mariborskega mesta, se vabijo, da predložite kolektivne prošnje najkasneje do 9. septembra mestnemu načelstvu. Na poznejše prošnje se ne bo oziroma.

○ Nova alera na vidiku. Mariborski in okoliški varnostni organi so prišli na sled nevarni družbi: rezultati preiskave se držijo zaenkrat v strogi tajnosti. S tem v zvezi so bili aretirani ter predani sodišču: krojaški pomočnik Slavko Z. Dragotin G. in Ivan M., pekovska pomočnika Robert S. in Franči V., delavec Franč S., mebalični pomočnik Franč M., delavec Bogomir W., tapetniški pomočnik Edmund A., posestniški sin Franč M., delavec Henrik W., klepar Emerik S., kleparski pomočnik Rajmund S., mizarški pomočnik Ferdinand K., brivec Matija G., rudar Anton G., zasebnica Ana J., mehanik Franc L. ter ključavnica Maks K. in Franč J.

○ V Zgornjem Radvanju je umrl v starosti 72 let obč. spoznani posestnik Ivan Kolman; pogreb blagega pokojnika bo juži ob 17 iz hiše žalosti na radvanjsko pokopališče. Svetila mu večna luč žalujemo naše globoko sožalje!

○ Nedeljski sport. Danes popoldne? Zeleznice: Parkklub na Mariborovem igrišču; jutri popoldne na Rapidovalnem igrišču: Hakoč : Rapid; v predčinku ob 15 Rapid rezerva : Svoboda komb.

○ Sedem zaboljajev je zaboljilo 23 letni krojaški pomočnik Jernej Žižek iz Trbegocev; navadili so v temi urri fantje nanj ter mu prizadeli sedem zaboljajev z nožem in sicer v prsi in roke. Njegovo stanje je zelo resno. Prepeljali so ga v tukajšnjo splošno bolnišnico.

○ General Stanojlovič unur. V četrtek zvečer je podlegel v tukajšnji splošni bolnišnici armiški general Radislav Stanojlovič, ki se je nahajjal na inspeksijskem potovanju v naši krajini, in ki ga je, kakor smo že poročali, uenadoma v Pljužu zadržala kap, nakar so ga prepeljali v Maribor. Pokojni general je v naši vojski užival velik ugled in spoštovanje ter je bil brez dvoma eden naših najspomembnejših ter najoddilejnjejših visih častnikov. Njegove zemske ostanke so prepeljani v vojašnico Kralja Petra, odkoder se je včeraj ob eni razvili žalni spred po mariborskih ulicah z godbo na čelu na glavnem kolodvor. Za kralje je koračalo mariborsko častništvo z mestnimi poveljnikom generalom D. Pavlovičem na čelu; vojašča pa je visokemu vojaškemu staršemu izkazalo po slednjem čast. Truplje blagega pokojnika so prenesli v poseben voz popoldanskega belgrajskega brzovlaka, ki je pokojnikove zemske ostanke prepeljal v Belgrad, kjer bodo svečano pokopani. Pokojniku budi obrajen časten spomin!

○ Hotel Halbwild v Mariboru v sredini mesta, zbirališče vseh slojev. Ob nedeljah jutranji in večerni koncerti. Lepo zračno sobe za fuje.

Važno za Vas je, da si predno kupujete ogledalce na večernje konfekcije od elektr. paviljona.

H. I. Tomšič

Prepričali se boste o cenah in kvaliteti damskeh, otroških laščev in oblik.

in

Nojeva peresa zopet v modi

Reja nojev — Najdragocenejša peresa

Bližu dvajset let je tega, odkar je svetovna vojna izključila iz mode nojeva peresa. Zgodilo se je to nekaj zaradi splošnega obužanja, nekaj zaradi razbitih trgovin. Vse, v veliki meri pa zato, ker je bila moda sploh krenila na čisto nova pota. Danes se vrača moda iz svoje zadnje skrajnosti, ko je žensko skoraj docela slekla, v drugo skrajnost in uvaja zopet dolge, dostojanstvene oblike in paradne klobuke z nojevimi peresi in drugim ptičjim nakitom. Čas za to menda ni ravnno najbolje izbran, saj bo ta moda za 100 in več odstotkov dražja nego dosedanja, a morda bo treba zato manj izprenembe v ženski garderobi?

Za začetek so si modne trgovine topot pomagale s starimi zalogami nojevih peresi, ki so dvajset let ležala v naftalinu po škatljah; prišle so pa že tudi prve nove pošiljalne iz Afrike in Kalifornije.

Msgr. Francesco Borgongini — Dura, papežev nunci na italijanskem dvoru, ki bo po vsej priliki imenovan za Ciriacijskega naslednika v Pragi.

Najlepša peresa so vedno prihajala iz Afrike. Ko je moda sredi minulega stoletja začela uvažati ta nakit, so gospodarski krogi organizirali proizvodnjo in jeli rediti noje na posebnih farmah. Iz južne Afrike se je razširila ta panoga v Somalijo, Senegalijo, Alžir in Maroko. Tudi v Kaliforniji so redili noje, in ko je povpraševanje po nojevih peresih nehalo, so uničeni farmerji noje enostavno izpustili na svobodo. V kratkem času si je mogel na zapadnih pustinjah Združenih držav vsak sam preskrbeti nojevih peresi, kolikor je hotel.

Sedaj zopet povsod hite ustanavljati vzrejevališča za noje. Tako vzrejevališče je zelo priprosto in poceni. Nojem je treba dati le vsak dan dovolj vode in zelenjavne in od časa do časa nekoliko mrčesa, martinčkov ali kač, pa izvrstno uspevajo. Vrh tega jim je treba natresti kamenčkov, ki jih potrebujejo zaradi prebave (tudi kokoši in druga perutnina ter

Namaguči, bivši japonski ministrski predsednik, na katerega je bil lani izvršen atentat. Namaguči je sedaj na posledicah umrl.

ptice žro pesek, da morejo krmo v želodcu bolje zmleti). Treba je samo paziti, da ne pridejo nojem pod »zobe« kosi želeta ali drugih kovin ali pa steklene črepinje. Vse to bi noji pohlepno pogoltali, toda njihov želodec taki »krmi« ni kos — kljub slovesu, ki ga uživa.

Nojeva samica znese v pesek približno deset jajec; vali večinoma samec. Včasih noji jajca tudi enostavno zakopljejo v pesek in prepuste solnici, da jih izleže. Mladi se izvane v teku 6—7 tednov.

Noji so zelo boječi in se počutijo dobro le v družbi zeber, žiraf in antilop. Cloveku ne zupajo in neradi prenašajo ujetništvo. Da bi noj v nevarnosti vtaknil glavo v pesek, je bajka.

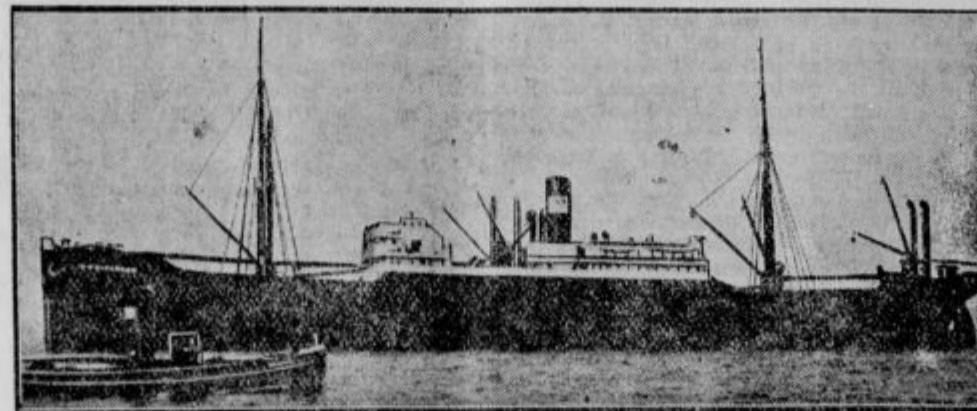
Včasih so v vzrejevališčih z noji zelo kruto ravnali: dragocene peresa so jim enostavno izpulili. Sedaj živalim peresa odstrinjo: korenina se potem v par mesecih sama odloči in jo brez bolečin odstranijo. Ob stri-

ženju zapro noje v tesne lesene zabeje, v katerih se ne morejo ganiti in morajo stati pokonci. Najlepša peresa niso v repu, marveč v perutih. Dober samec da 20 do 40 belih in nekaj črnih peres.

Ko je noj star približno pol leta, mu prvič postrižijo peresa. Striža se potem ponavlja v določenih presledkih; le začasa gnezdenje orisanje živalim ker potrebujejo

gosto morete videti, kako kak paglavec s pračo meri na žarnico. Takoj se zbero okrog njega odrasli, ki z zanimanjem opazujejo, ali bo pogodil cilj ali ne? »Aa! pogodil je!...« V Moskvi se na ta način pobije na stotine cestnih luči in cela okolica ostane po cele tedne brez razsvetljave, ker uslužbenici električne centrale niso tako urni z nameščanjem novih žarnic.

V Moskvi se moreš danes komaj obriti ali ostriči. Če hočeš to na vsak način opraviti, potem se pripravi, da boš izgubil eno, dve ali še več ur. Stevio brivnic je majhno, še manj je brivev. Marsikdo bi se rad bril doma. A to ni lahko stvar, kajti britve so zelo redke in žiletne nože je mogoče kupiti le v najredkejših slučajih. Zato je neki šaljiv trpin predlagal, da naj se otvorijo brivnice. »Brij se sam!« V teh brivnicah naj dobi naročnik me-

Hamburgski parnik »R. C. Rickmers«, ki je bil pripeljal na Kitajsko v letu 1913. Za kantonsko vlado tri leta in 54 zabojev pušč, pa ga je nankinski vlada v Sangaju z vsem tovorom zaplenila. Zaradi tega dogodka je začelo prebivalstvo Južnega Kitaja nemško blago bojkotirati. Nemčija je vložila ugovor.

perje za valjenje. S širimi leti so noji dočrščeni; njihova peresa — če je sploh po tem blagu povpraševanje — dosezajo bajne cene. Pred dvajsetimi leti je dobil rejec za 1 funt peresa (120 do 130 komadov) do 2000 zlatih frankov. Umljivo, da se je reja nojev hitro širila.

Leta 1865, so imeli v vsej Evropi koloniji 80 udomačenih nojev, leta 1875 jih je bil že 32.000, leta 1904 360.000.

sto pred ogledalom, britev, čopič, milo, toplo vodo, brisačo... Obril se bo sam, ker je brivec danes v Moskvi luksuz.

Velika redkost je postala v Moskvi tudi ščetka za zobe. »Večer, Moskva« piše: »Menjava smo, da je treba poklicati na najstrožjo odgovornost osebe, ki niso pravočasno poskrbeli za to, da bi zagotovile moskovskemu proletariatu zadostno število ščetk za zobe...«

Obnovljena Cerninova palača v Pragi, v katero se je te dni preselilo čehoslovaško zunanje ministarstvo.

57.000. Se leta 1913, je izvozila južna Afrika za en milijon funfov šterlingov nojevih peres. Potem je prišla vojna. Sedaj Afričani in Kaukazijci zopet hite z rejo nojev.

Sličice iz Moskve

Nikjer ni ljudem tačas z rožicami poslanlo in marsikaj nerodnega in neverjetnega je tudi po zapadnih državah in v Ameriki. A 13 let po svetovni vojni smo na izredne razmere za-

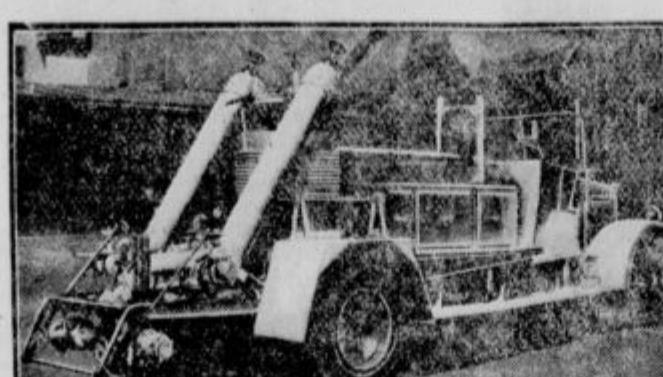
Enako manjka vilie in žlice. Isti list piše: »Vilie, navadnih kovinastih vilie ne morete tako izlahka dobiti po moskovskih menzah. Gostje se jeze, ko stope v vrsti in čakajo na vilice, nož in žlico ali pa kolnejo, ko sede za mizo brez jedilnega orodja in gledajo, kako jim postaja kosilo mrzlo. Pritčna knjiga je polna pritožb zaradi pomanjkanja nožev, žlic in vilic, a vilie ni in ni...«

Tvrtci tropakia med Francijo, Poljsko in Rusijo, ki so medsebojno ne morejo napadati: Tito, Pilipinski in Stalin.

časa vojne vendarle že povsod pozabili in se nam zde danes nemogoče. V prestolnici sovjetskega carstva so pa se danes na dnevnom redu svari, ki nas živo spominjajo obupnih vojnih dni. »Centroparess« navaja dobesedno po moskovskih listih naslednja poročila o moskovskih dnevnih dogodkih, ki so tiskana z drobnimi črkami:

»Večernja Moskva« piše: Ponoči je za Ščerkev vrzno, da so ulice dobro razsvetljene.

Brizgalna za gašenje ognja s prahom. Brizgalno bodo uporabljali tam, kjer bi voda načrpalna veliko škodo: v trgovinah z manufakturo, papirnjem itd. Gasilna mešanica sestoji iz ogljikove kisline in natrona.

Vendar je šofer največji sovražnik električne mreže za razsvetljavo mesta. Kajti šoferji potruščajo letno do 600 kandelabrov s svetilkami. Približno 10.000 avtomobilov in 600 razbitih luči! — Kaj čaka električne drogove šele tedaj, ko bo vozilo po ulicah na stolisočno avtomobilje? — Pa še druga nevarnost je za ulične svetilke: otroci, ki se igrajo po ulicah. Po-

je to v kratkem času že tretja tragedija ljubljivih razmerij zakonskih mož: neki drug delodajalec in njegova tajnica sta šla skupno v prostovoljno smrt in v Simmeringu je vodja podružnice umoril svojo ljubovnico in samega sebe. Dunajski »Kleiner Volksblatt« piše ob tej priliki: »Najtežji del pri teh tragedijah morajo nositi prizadete zakonske žene. Boles-

čini nad grozno smrtno soproga se pridružuje pekoča zavest prevarane ljubezni in oskrnjene časti in dostopjanstva. Tisti, ki so gresili, so mrtvi, žene pa čakajo črni dnevi žalosti in bolesti nad uničeno srečo. Te tri vlove, katerim posvečamo te vrstice, imajo v svojem gorju nešteto sestra, o katerih nič manj gremki usodi ne pride v javnost nobena beseda: to so brez lastne krvive ločene žene, ki so jih verolomni možje zapustili, da bi si poiskali nove sreče v civilnem zakonu. To so ženske tragedije v času, ko se svetost zakona tako malo spoštuje. Marsikak mož ne bi šel tako daleč, ako javno mnenje ne bi bilo tako prizanesljivo nasproti zakonski nezvestobi, ako je ne bi celo odobravalo in pospeševalo. Račun za moralno ohlapnost mož morajo plačevati poštenje zakonske žene. To je treba enkrat z vso jasnostjo povedati.«

Čez noc milijonar

V zakonitem mestecu Gröbzig na Anhaltu živi mož, ki je v teh težkih časih postal skoraj čez noč milijonar. To je tamkajšnji urar Eifeldorf, ki zna vratiti najmanjše luknje na svetu: 0.05 milimetra v premeru. Ta mož je dal industriji umetne svile cedilec iz zlate platine, skozi katera precepojajo ali »predejo« tekočo snov za umetno svilo. Tako nastajajo svilene nitki. Eifeldorf dobavlja svoje izdelke vsemu svetu in v doslej pozabljeni mestecu pribajajo Japoneci, Francuzi, Italijani itd. Mož se v bogastvu ni prevzel in zahaja slekjoprej v svojo krčmo med priproste domačine. Izkazal se je pa tudi že, ko je dal na lastne stroške zgraditi ljudsko kopališče.

Belo pleme v Ameriki nazaduje

Uspeh letosnjega ljudskega štetja v Združenih državah je prvič v številah pokazal nazadovanje belega plemena. Vzrok je v omejitvi dosenjevanja, pa tudi v padanju rojstev pri belopoltem prebivalstvu. Dočim je celokupno prebivalstvo Združenih držav v zadnjih desetih letih naraslo za 16.1 odstotka, znaša povišek belega prebivalstva samo 15

Isidoro Ayora, predsednik države Ekvador, ki je celokupno vlado odstopil.

odstotkov. Zaradi dosenjevanja se je zvišalo število Mehikancev za 103 odstot, in število Filipincev za 706 odstotkov; potem sledi Indijanci s 36, Korejci in Japonci s 25 odstotkov vsak, Indijci s 24 in Kitajci z 21 odstot.; samo črni so zaostali za bele s 7.1 odstot. Klub nazadovanju predstavlja belo pleme še danes 88.7 odstot od 108.884.207 prebivalcev (l. 1921. 89 odstotkov). Crnec je 11.891.143 ali 9.7 odstot., Mehikanci 1.442.533 ali 1.2 odstot. in Indijancev 332.397 ali 0.3 odstot. Od ostalih narodnosti je: 138.834 Japoncev, 74.954 Kitajcev, 45.208 Filipincev, 3130 Indijcev, 1860 Kerejcev in 780 pripadnikov vseh možnih plemen. — Še drugo zanimivo dejstvo kažejo številke ljudskega štetja: selitev prebivalstva v topleše kraje Združenih držav. Florida izkazuje 51.6 odstotkov prirastka in države ob Tihem morju 47.2 odstotka, dočim se je zvišalo število prebivalstva v novoangleških državah samo za 10.3 odstot.

Doli z uradnimi avtomobili

Madžarska vlada je sklenila, da ukine vsem ministrom njihove službene avtomobile. Tako začenja grof Karolyi hrani na pravem mestu.

Letalo na Molčanovi polarni sliki

Curiškemu fotografu Bosshardtu se je pošrečilo odgenetičiti tajno neznanega letala na polarni sliki profesorja Molčanova. Ugotovil je, da je prišlo letalo pri napačnem osvetljevanju z neke druge slike pomotoma na Molčanovo sliko.

»Ali je gospod Kljuka doma?«

»Da,« — je dejala služkinja — »vstopite, prosim v vzemite si stol.«

»Hvala, a bojim se, da stol ne bo za dosta. Sem namreč eksekutor.«

»I kaj pa tako tečeš, fant?«

»Domov moram, mama me bo nabil.«

»Zato tečeš? Ali si tako rad tepeš?«

»Ne, ampak kmalu bo tudi oče doma in če ne pridev pred njim, me bo namesto mama nabil on!«

»Ali nam ne bi hoteli kaj zapeti, gospodina Deračeva?« je prosil gostitelj.

»Rada,« se je hotela dati prositi. »toda pozno je že. Saj gostje že edhajajo...«

»Seveda, toda prepočasi edhajajo...«